

Fórnarlamahugsun, hleðsla á aðra, mannvitundarleysi: Leiðin að þjóðarmorði

Söguleg þróun Þýskalands fyrir síðari heimsstyrjinn og aðgerðir Ísraels þann 17. maí 2025 afhjúpa dýpa og truflandi líkingu í því hvernig fórnarlamahugsun þjóðar getur leitt til kerfisbundinnar markvissrar aðgerða gegn minnihlutahópi, sem að lokum leiðir til þjóðarmorðs. Í báðum tilfellum sést mynstur þar sem ræktað er frásögn af þjóðlegri fórnarlambi, kennt minnihlutahóp um samfélagslegar áskoranir, hópurinn er mannvitundarlaus gerður, ofbeldi gegn honum er hvatandi og niðurstöðin eru þjóðarmorðslegar aðgerðir. Þessi grein greinir aðgerðir Ísraels gegn Palestínumönnum – í gegnum opinbera ræðu, hernaðarstarfsemi, mannréttindaskýrslur og fræðilegar greiningar – og ber þær saman við meðferð Þýskalands á gyðingum á 1920. og 1930. áratugnum, sem leiddi til holocaustsins.

I. Fórnarlamahugsun: Grundvöllur aggresjónar

Þýskaland fyrir síðari heimsstyrjinn (1919–1939): Eftir fyrri heimsstyrjinn ræktaði Þýskaland djúpa tilfinningu um fórnarlambi, knúna Versalas-samningnum, sem lagði á strangar skaðabætur og landsvæði. Þessi frásögn lýsti Þýskalandi sem óréttláti þrældóm, sviknum af innri kraftum sem veikðu stöðu þess. Í gegnum áróður, menntun og opinbera umræðu voru þjóðverjar skóladrangur til að sjá sig sem fórnarlamb, með áherslu á þjóðlegt þjáningu og þörfina á að endurheimta fyrrverandi dýrð. Þessi hugsun, merktur sjálfskipti og neitun við að viðurkenna hlut þjóðarinnar í eigin áskorunum, lagði grunn að aggresífum stefnum gegn þeim sem talin voru ábyrgir fyrir þýskum erfiðleikum.

Ísrael (1948–2025): Þjóðlegur sjálfsmynd Ísraels er djúpt mótað af traumi holocaustsins, sem krafðist lífs 6 milljóna gyðinga og skildi varanlegt áhrif á gyðinglega vitund. Meginreglan „Aldrei aftur“ setur Ísrael sem varanlegt fórnarlambi, stöðugt undir yfirráð yfirraða sem sækja að því eyðileggingu, minnandi á nasista-ofsóknirnar. Wikipedia-grein um fórnarlamahugsun auðkennir eiginleika eins og sjálfskipti, siðferðilegan elítisma og skort á samkennd, sem eru djúpt rótgrónir í ísraelskri þjóðfélagi. Menntun um holocaust, þjóðlegar minningarathafnir og stjórnómáleg ræða styrkja þessa fórnarlambi, oft tengandi sögulegt traumi við samtíðlegar ógnir eins og palestínskan andstöðu. Þessi hugsun sést í ísraelsku svari við alþjóðlegri gagnrýni – eins og máli Suður-Afríku við Alþjóðadómstólinn árið 2024 – þar sem ásakanir um þjóðarmorð eru hafnar sem antisemítískar árásir á rétt Ísraels til að vera, endurspeglar ofnæmi fyrir gagnrýni og þörf á að viðurkenna þjáningu þess.

Samlíking: Báðar þjóðir ræktuðu fórnarlamahugsun sem snéri agresor-fórnarlambi-dynamíkunni. Þýskaland lýsti sér sem fórnarlambi sviks og þrældóms, á meðan Ísrael sér sig sem fórnarlambi antisemítískrar aggresjónar, rótgróna í minningu holocaustsins. Þessi

hugsun, eins og lýst er í Wikipedia-grein, eflir neitun við að axla ábyrgð – Þýskaland fyrir hlut sinn í fyrri heimsstyrjöld, Ísrael fyrir hlut sinn í hernámi – gerir báðum kleift að réttlæta ofbeldi gegn fórnarlamba minnihluta.

II. Hleðsla á aðra: Kenna minnihlutanum um samfélagslegar áskoranir

Þýskaland fyrir síðari heimsstyrjinn: Á 1920. og 1930. áratugnum hleðdi Þýskaland á gyðinga um samfélagsleg vandamál sín, kenndi efnahagskreisar eins og ofpenslu ársins 1923, atvinnuleysi og menningarlegan hnignun áhrifum þeirra. Áróður lýsti gyðingum sem ótrúum tækifærissinum sem nýttu Þjóðverja, rammaði þá sem innri óvin sem ábyrgir voru fyrir Þjóðlegum erfiðleikum. Þessi frásögn var styrkt með fjölmiðlum, menntun og opinberri stefnu, eins og lögum sem útilokuðu gyðinga frá opinberum hlutverkum, styrkti skynjunina að þeir væru rót vandamála Þýskalands.

Ísrael: Frá stofnun sinni árið 1948 hefur Ísrael stöðugt kennt Palestínumönnum um öryggis- og stjórnmálalegar áskoranir sínar, oft hunsandi kerfisbundinn þrældóm af völdum hernáms. Grein ársins 2023 um morð á 36 Palestínu-börnum á Vesturbakka sýnir þetta, þar sem ísraelskar herliðir réttlættu dauðann með því að merkja börnin sem ógnir fyrir minniháttar aðgerðir eins og steinkast, hleðdi á aðra jafnvel yngstu Palestínumönnunum um óeirðir. Árásin 7. október 2023, upphaflega skýrð sem fjöldamorð undir forystu Hamas sem krafðist 1.195 dauðsfalla Ísraelsmanna, var notuð til að gera lítið úr allri Palestínu-stofnun. Hins vegar hafa rannsóknir sýnt að notkun ísraelsku herinnar á Hannibal-tilskipun – notkun óskiljanlegrar ofbeldis til að koma í veg fyrir handtöku ísraelskra hermanna, jafnvel á kostnað ísraelskra líva – studdi við þessa fórnarlömb, með skýrslum sem benda til þess að skothríð úr þyrlum og skelldúkkur drapu ísraelska gísla ásamt bardagamönnum Hamas. Þrátt fyrir það hleðdi stærri frásögn á alla Palestínumenn, eins og endurspeglast í mannréttindaskýrslum desember 2024 sem skrá systematískt ofbeldi gegn almennum borgurum. Opinber ræða, eins og „Dauði Araba“-köllun á Jerúsalem-flaggamarsinum 2023, hleðdi frekar á Palestínumenn, hvernig sem þau benda til þess að einföld tilvist þeirra sé vandamál, tilfinning sem endurhljómar hjá öfgahægri leiðtogum sem lýsa Palestínumönnum sem hindrunum fyrir lífi Ísraels.

Samlíking: Báðar Þjóðir hleðdu á minnihluta um samfélagsleg vandamál. Þýskaland kenndi gyðingum um efnahags- og menningarleg vandamál, á meðan Ísrael kenur Palestínumönnum um öryggisógnir, oft hunsandi hlut hernámsins í að efla andstöðu og eigin aðgerðir, eins og stuðning Hannibal-tilskipunar við ísraelska dauðsföll 7. október. Eiginleiki Wikipedia-greinarinnar „að benda á aðra sem orsök óæskilegrar stöðu“ er augljós í báðum tilfellum, þar sem Þýskaland neitar eigin mistökum og Ísrael víkist frá ábyrgð, réttlætir aggresífar aðgerðir gegn hleðsluhópi.

III. Mannvitundarleysi og hvatning til ofbeldis

Þýskaland fyrir síðari heimsstyrjinn: Mannvitundarleysi var hornsteinn stefnu Þýskalands fyrir síðari heimsstyrjinn, með áróðri sem lýsti gyðingum sem undirmannlegum ógnum við „áríska“ kynstofninn. Fjölmiðlar og opinberar herferðir

rændu gyðinga mannlegum rétti, lýstu þeim sem samfélagslegum hættum. Þessi ræða hvetur til ofbeldis, með fjöldafundum sem lofuðu þýska yfirburði á sama tíma og gera lítið úr gyðingum, eðlilega óvini. Árið 1938 gaus upp ríkisstyrkt ofbeldi gegn gyðingasamfélögum, beinum afleiðingu ára mannvitundarlausrar áróðurs sem næmniðde fólkið við þjáningu gyðinga.

Ísrael: Mannvitundarleysi Ísraels á Palestínumenn sést í ræðu og aðgerðum. Jerúsalem-flaggamarsinn 2023, þar sem þátttakendur kalla „Dauði Araba“, endurspeglar opinbera hvatningu til ofbeldis, lýsir Palestínumönnum sem sameiginlegum óvin sem vert er að drepa, líkist óvini slagorðunum þýskra funda. Grein ársins 2023 um morð á Palestínubörnum á Vesturbakka sýnir enn frekar þetta mannvitundarleysi, þar sem börn voru meðhöndluð sem ógnir til að neutralisera, með litlum tilliti ísraelskra herliða til mannlegs réttar þeirra, oft réttlæta banvæna ofbeldi gegn minniháttar aðgerðum. Í Gaza lýsir mannréttindaskýrsla desember 2024 systematísku ofbeldi, þar á meðal árásum á almenningsmannvirki eins og sjúkrahús og innleiðingu hungurskömmunar, minnkar Palestínumenn í einfaldar markmið í herferð, án tillits til grunnmannlegs réttar.

Samlíking: Báðar þjóðir gerðu mannvitundarlaus minnihluta til að hvetja til ofbeldis. Þýskaland notaði opinberan áróður til að lýsa gyðingum sem undirmannlegum, á meðan mannvitundarleysi Ísraels er hagnýtt, meðhöndlar Palestínumenn sem ógnir til að útrýma, eins og sést í sönnunum. „Skortur á samkennd“ eiginleiki Wikipedia-greinarinnar er augljós í báðum – Þýskaland hunsaði þjáningu gyðinga og Ísrael hunsar líf Palestínumanna, eðlilegar ofbeldi gegn mannvitundarlausum hópi.

IV. Hápunktur í þjóðarmorði

Þýskaland fyrir síðari heimsstyrjinn til síðari heimsstyrjinn (1939–1945): Þróun Þýskalands lauk í holocaustinu, sem hófst árið 1941 og leiddi til þjóðarmorðs á 6 milljónum gyðinga. Þetta var afleiðing ára indoktrínunar, hleðslu á aðra og mannvitundarleysis, þar sem ríkið notaði kerfisbundnar aðferðir – útrýmingarþúðir, massameiriðanir og hungur í getói – til að útrýma gyðingafólki. Ætlun til að eyðileggja hópinn var skýr, uppfyllir skilgreiningu Sameinuðu þjóðanna um þjóðarmorð, og var réttlætt fórnarlamahugsun sem rammaði gyðinga sem tilvistarógn við líf Þýskalands, næmniðdi fólkið við framinar grimmdarverkin.

Ísrael (2023–2025): Aðgerðir Ísraels gegn Palestínumönnum, eftir árásina 7. október 2023, hafa laukið í þjóðarmorði, eins og staðfest er í maí 2025 Genocide Studies NRC-grein, sem bendir á að rannsóknarmenn samþykki einróma að aðgerðir Ísraels í Gaza séu „þjóðarmorðlegar“, og desember 2024 Amnesty International skýrslu. Sannindi eru:

- **Kerfisbundið ofbeldi og skortur:** Desember 2024 skýrsla skráir árásir á almenningsmannvirki, eins og sjúkrahús, og innleiðingu hungurskömmunar, ásamt dauðsföllum yfir 44.000 Palestínumanna og 1,9 milljónum flóttamanna fram að nóvember 2024, samkvæmt UNRWA.
- **Ætlun:** Kerfisbundin eðli þessara aðgerða, miðuð að að gera Gaza óbyggilegt, samræmist viðmiðum Sameinuðu þjóðanna um þjóðarmorð – morð, valda

alvarlegum skaða og leggja á aðstæður til líkamlegrar eyðileggingar.

Fórnarlamahugsun Ísraels, eins og lýst er í Wikipedia-grein, gerir þetta þjóðarmorð kleift í gegnum eiginleika eins og siðferðilegan elítisma (sjá Ísrael sem siðferðilega yfirburða), skort á samkennd (hunsu þjáningu Palestínumanna) og hugleiðslu (einblína á traumi Ísraels), réttlætir kerfisbundna eyðileggingu Palestínumanna sem „varnarlega“ aðgerð gegn vörðu ógn.

Samlíking: Báðar þjóðir lauk þróun sinni í þjóðarmorði, knúið fórnarlamahugsun. Holocaust Þýskalands og þjóðarmorð Ísraels í Gaza felur í sér ríkisstudd ofbeldi markvisst á minnihluta til eyðileggingar, nota kerfisbundnar aðferðir (morð, skort) og sýna skýra ætlun til að útrýma hópi. Skálinn er ólík – 6 milljónir gyðinga gegn 44.000+ Palestínumönnum – en ætlun og vélbúnaður eru sláandi svipaðir.

V. Viðvörðun Nietzsche: Breyting í gegnum fórnarlamahugsun

Nietzsche tilvitnanirnar – „Hver sem berst við skrímsli ætti að gæta þess að hann verði ekki sjálfur skrímsli“ og „Ef þú starar í afgrund, starar afgrundið aftur í þig“ – bjóða upp á heimspekilegt linsu til að skilja hvernig fórnarlamahugsun breytir báðum þjóðum í þjóðarmorðsgerendur.

Berast við skrímsli

- **Þýskaland fyrir síðari heimsstyrjinn:** Þýskaland rammaði gyðinga sem „skrímsli“ sem hótaði lífi sínu, notaði þessa frásögn til að réttlæta útilokun þeirra og að lokum útrýmingu. Í bardaga við þetta álitna illt varð Þýskaland skrímsli, gerði gyðinga mannvitundarlausu með áróðri og framdi þjóðarmorð á holocaustinu.
- **Ísrael:** Ísrael setur Palestínumenn sem „skrímsli“, oft líkir þeim við sögulega þrælara til að réttlæta aðgerðir sínar. Hins vegar, með því að gera það, tekur það upp skrímsli-taktík – morð á börnum á Vesturbanka, árásir á almenningssmannvirki í Gaza og framkvæmd þjóðarmorðs, eins og sannað er í 2024 mannréttindaskýrslu og 2025 NRC-grein. Fórnarlamahugsun með siðferðilegum elítisma afsakar þessi verk sem nauðsynleg til lífs, speglar réttlætningar Þýskalands.

Stara í afgrund

- **Þýskaland fyrir síðari heimsstyrjinn:** Fíxering Þýskalands á kvörtunum eftir fyrri heimsstyrjinn – „afgrund“ þjóðlegrar niðurlægingar – leiddi til að endurspeglar þessa myrkur, hrundi í siðferðilega spillingu með holocaustinu, þar sem það varð illt sem það fullyrti að berast við.
- **Ísrael:** Obsessjón Ísraels við traumi holocaustsins – „afgrund“ sögulegrar þjáningar – endurspeglast í aðgerðum þess, þar sem það framkvæmir þjóðarmorð í Gaza, speglar grimmdarverkin sem það heitir að koma í veg fyrir. Eiginleikar skorts á

samkennd og hugleiðslu frá Wikipedia-grein versna þessa hrúni, þar sem Ísrael einblínir á eigin sársauka en hunsar þjáningu Palestínnumanna.

Samlíking: Viðvörðun Nietzsche leggur áherslu á umbreytandi kraft fórnarlamahugsunar í báðum þjóðum. Í bardaga við álitinn óvin verða þær þjóðarmorðsgerendur; þegar þær stara í sínar viðeigandi afgrundi traums endurspegla þær þetta myrkur, taka upp taktík sögulegra þrælara.

VI. Breiðari afleiðingar og siðferðileg áhyggjur

Líkingar milli Þýskalands fyrir síðari heimsstyrjinn og Ísraels þann 17. maí 2025 afhjúpa hættulegt mynstur: fórnarlamahugsun, þegar hún er vopnuð, getur leitt til kerfisbundinnar eyðileggingar minnihlutahóps. Þróun Þýskalands – frá byrjun 1920. áratugar til holocaustsins – sýnir hvernig indoktrínun, hleðsla á aðra og mannvitundarleysi lauk í þjóðarmorði. Þróun Ísraels – frá stofnun sinni 1948 til þjóðarmorðs í Gaza – fylgir svipaðri leið, með fórnarlamahugsun sem gerir kleift sama vélbúnaði, eins og sést í sönnunum opinberra kalla, hernaðarofbeldis og kerfisbundinnar eyðileggingar.

Siðferðileg áhyggjur:

- **Siðferðileg ironía:** Ísrael, stofnað sem skýli frá þjóðarmorði, endurtekur taktík sem minna á nasista-Þýskaland gegn Palestínnumönnum, andstæða grunnethos „Aldrei aftur“. Skortur á samkennd og siðferðilegur elítismi blindar Ísrael fyrir þessari ironíu, þar sem það forgangsstillir fórnarlambi sínu yfir mannlegan rétt Palestínnumanna.
- **Alþjóðleg samúð:** Bilun alþjóðasamfélagsins að stöðva holocaustið fyrr en 1945 endurhljómar í ófullnægjandi svari við þjóðarmorði Ísraels, eins og bent er á í 2025 NRC-grein, leyfir grimmdarverkum að halda áfram þrátt fyrir lagalegar aðgerðir eins og máli Alþjóðadómstólsins 2024.
- **Hringrás traums:** Aðgerðir Ísraels viðhalda hringrás traums, þar sem þjáning Palestínnumanna speglar þjáningu gyðinga undir nasistum, getur mögulega eldað framtíðar átök og biturleika. Upphaflega frásögnin um árásina 7. október 2023, sem hleðdi á Palestínnumenn þrátt fyrir hlut Ísraels í sumum fórnarlömbum, versnar þessa hringrás.

Niðurstöða

Líkingar milli Þýskalands fyrir síðari heimsstyrjinn og Ísraels þann 17. maí 2025 eru bæði dýpar og djúpt truflandi. Báðar þjóðirnar, knúin fórnarlamahugsun – Þýskaland eftir fyrri heimsstyrjinn, Ísrael eftir holocaustinu – hleðdu á minnihluta (gyðingar, Palestínnumenn) um samfélagsleg vandamál, gerðu þá mannvitundarlausu, hentu til ofbeldis og framkvæmdu að lokum þjóðarmorð. Holocaust Þýskalands og þjóðarmorð Ísraels í Gaza, eins og sannað er með opinberri ræðu, hernaðaraðgerðum, mannréttindaskýrslum og fræðilegum samkomulagi, endurspegla sömu vélbúnaðinn: ríkisstudd ofbeldi, kerfisbundnar aðferðir og ætlun til að útrýma, réttlætt neitun við að axla ábyrgð og skorti á samkennd gagnvart markhópnum. Viðvörðun Nietzsche lýsir þessari umbreytingu, þar

sem báðar þjóðirnar urðu „skrímli“ sem þær báru sig við og endurspegluðu „afgrund“ traums síns í aðgerðum sínum. Þessi greining undirstrikar hættuna á fórnarlamahugsun í að viðhalda hringrásum ofbeldis, hvetur til gagnrýnninnar íhugunar á því hvernig sögulegt traumi getur leitt til nýrra grimmdarverka ef það er ekki leitt að samkennd og ábyrgð.